

חיברתי וערכתי בס"ד
הצב"י נריה אטון הי"ו

"אילן אילן
במה אברכך..."

פרשת בשלה שבת שירה ט"ז בשבט

קוראי עלון "אור הנר" היקרים והאהובים,
ט"ז בשבט הינו ראש השנה לאילנות.
ביום זה עלינו להתבונן באילן וללמוד ממנו שגם
בשיא החורף שכבר כל העלים נשרו
ובסתיו שאין שום פירות,
האילן לא מתייאש ויודע שעוד מעט יחזור הקיץ
והוא יחזור לפרוח כבראשונה.
גם אנחנו כל אחד ואחד מאיתנו עלינו
לדעת ולזכור גם בימים הקשים, גם בימים
שיש בהם הסתר פנים, גם בגלות הקשה
והנוראה שאנחנו נמצאים בה יגיע היום
שאנחנו נזכה לדאות כבנין בית מקדשנו
ותפארתנו, ובא לעיון גואל
ברחמים גדולים ובאהדות עם ישראל,
אמן, שבת שלום ומבורך.

זמני השבת

יום שישי ט' שבט

כניסת שבת: 17:03

יום שבת

יציאת שבת: 17:55

ר"ת: 18:32

יום רביעי ו"ד שבט

לא אומרים תחנון במנחה

צאת הכוכבים: 17:41

הזמנים לפי אופק באר שבע

ג דבר העורך

ו מעלת שבת שירה

ז מעלת פרשת המן

ח דיני קדימה בברכות

יב סדר ליל ט"ז בשבט

יד הלכות ט"ז בשבט

דבר העורך

"ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ"

דיברו עליו דברים טובים במיוחד, וגבירים רבים חשקו בו לחתן. לבסוף השתדך רבי העשיל עם בתו של נגיד מכוּבד, שחש עצמו מאושר במיוחד. בהתקרב השבת לפני החתונה, הגיע רבי העשיל לעירו של חותנו, והלה דאג לשכנו בבית מרווח, בסמוך לביתו שלו. ביום שישי עמד רבי העשיל והביט מהחלון, והנה נתקלו עיניו במתרחש בבית הסמוך - בית חותנו: במטבח רחב הידיים של חותנו עמלו על הכנת עיסה גדולה, ולאחר מכן שטחו אותה על שולחן בחצר, כדי שתתייבש ותתקשה, ויוכלו לפרוס אותה לאטריות דקות. בעוד רבי העשיל עומד ומתבונן בעיסה השטוחה על השולחן, מצא אחד מהתרנגולים המשוטטים בחצר את דרכו אל העיסה, ובשוויון נפש עמד וניקר בה להנאתו. ואז נגלה לנגד עיני רבי העשיל מחזה נורא:

ביתו של הנגיד, כלתו לעתיד, שהבחינה מהמטבח במעשהו של התרנגול, אצה בחמת זעם לחצר, אחזה בתרנגול האומלל בשתי ידיה, והטיחה אותו באכזריות נוראה אל קרקע החצר.

התרנגול המבוהל הצליח בקושי לעמוד על רגליו ולהימלט מהמקום, אך רבי העשיל קפא על מקומו: "האם אישה אכזרית שכזו אקח לי לאשה?", פילח את מוחו הרהור כואב. "לא, לא אסכים לכך! אך מה אעשה? הן לא אוכל לבייש את בת ישראל, איך אבטל השידוך?". המשיך רבי העשיל וטווה את הרהוריו. ולפתע נצנץ במוחו רעיון נועז: "אם אני יכול לבטל השידוך, אגרום לכלתי לבטל את השידוך!".

הוא לבש מעילו ויצא לבית המדרש. שם למדו באותה עת כמה תלמידי חכמים, ורבי העשיל חמק ביניהם והגיע אל הבימה שבמרכז בית המדרש. עיניו נתקלו בקופת הצדקה, שהייתה מונחת על התיבה, וידיו אחזו בה. הוא נענע אותה מעט, כדי לגרום לרעש, ועשה עצמו כמי שמבקש לגנוב תכולתה.

ואז אירע הדבר: "גנב! גנב!" נשמעו הקריאות בבית המדרש, ותוך רגעים מספר היה רבי העשיל אחוז בין זרועותיהם של יושבי בית המדרש. "מיהו זה?" שאלו הלומדים את עצמם למראה הזר, אולם עד מהרה נודעה זהותו. השמועה על הגנב שנתפס בבית המדרש בשעת מעשה עשתה לה כנפיים, ותוך רגעים התמלא בית המדרש בקהל סקרנים. "זהו חתנו של הנגיד", הצביעו יודעי דבר על רבי העשיל, ומיהרו לקחתו לבית חמיו, שם זכה רבי העשיל למנת ביזיונות וחירופים, וגורש מהעיר כלעומת שבא. אולם רבי העשיל לא נפגע כלל. הוא צעד במשעול היוצא מהעיר, עיניו דומעות משמחה, ושפתיו רוחשות הודאה כפולה: "תודה לך רבונו של עולם שסייעת בידי פעמיים: הצלתני משידוך נורא, ועזרתני שלא לבייש בת ישראל" (הרב צ'ולק).

עלינו לזכור דתן ואבירם, שהתריסו על משה רבנו פעם אחר פעם זכו לניסים גלויים, משום שלא היו מוכנים להכות או לצער שום אדם אחר, ה' יזכנו לשמור על כבוד חברנו ואחינו שבת שלום ומבורך.

התרגום יונתן על פסוק זה מסביר: "ואמר פרעה לדתן ולאבירם שנשארו במצרים כשכל אחיהם כבר יצאו משם". התרגום יונתן מסביר שדתן ואבירם לא האמינו למשה רבנו ביציאתם מצרים והחליטו להישאר במצרים.

ונשאלת השאלה: הרי מובא במדרש (שמו"ר י"ד, ג): שהקב"ה הביא את מכת חושך, לפי שהיו פושעים בישראל שלא היו רוצים לצאת ממצרים, אמר הקב"ה: אם אביא עליהם מכה בפני כולם יאמרו המצרים: "כשם שמגיעים עלינו מכות, כך מגיע עליהם". לכן הביא הקב"ה את מכת חושך על המצרים, ובהזדמנות זו מתו כל פושעי ישראל שלא רצו לצאת ממצרים. ולפי הפירוש של התרגום יונתן שהפליגו דתן ואבירם ברשעותם עד שלא רצו לצאת ממצרים, מדוע לא מתו כשאר הרשעים מבני ישראל בשלושת ימי האפילה?

ועוד יש לשאול: מובא ב'באר מים חיים' [על פי מדרש שכל טוב שמות י"ד, ל"א] שדתן ואבירם באו עם פרעה, וכשראו שהים נבקע לבני ישראל, מיד תהו בלבם ונתערבו עם אחיהם בני ישראל, והקב"ה עשה להם נס וקרע עבורם את הים בשנית, ובזכות מה זכו דתן ואבירם לנס גדול כזה שיקרע במיוחד הים בשבילם?

ומבאר הגאון הקדוש מהרי"ל דיסקין זי"ע (מהרי"ל) פרעה העמיד שוטרים מבני ישראל, שיהיו ממונים על כך ששאר היהודים העובדים בפרך יעבדו ללא הפסקה, ויזדרזו במלאכה. פרעה עשה זאת על מנת שהיהודים השוטרים יכו את היהודים

העובדים בפרך. ואם בכל זאת היהודים לא היו מספיקים לסיים את מלאכתם, היו נוגשים מיצריים שהיו ממונים להכות את השוטרים היהודים על כך. וכל זה בא להם כי הם לא היכו את בני ישראל לזרזם לסיים מכתם. ודתן ואבירם היו מאותם השוטרים (שמו"ר ה' כ"בא), נמצא שגם הם ספגו מכות נמרצות על כך שלא היכו את אחיהם. לכן אמר הקב"ה, מי שהסכים לסבול מכות נמרצות, והכל בכדי שלא להכות יהודי אחר, אף אם רשע גמור הוא, אין כוח לא ביד שלושת ימי אפילה להרגו ולא ביד נחשולי המים להטביעו, ואם צריך יזכו גם לקריעת ים סוף משלהם. (ולא עוד, אלא שגם לאחר שיצאו לפזר את המן בשבת קודש בכדי לקרר את אמונתם של בני ישראל - לא נענשו, ואימתי נפרע מהם הקב"ה בשעה שפתחו במחלוקת קורח וכל עדתו...)

ובכך ביאר הרב הקדוש ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות ג) בטעם המנהג להעמיד מזון לעופות בשבת שירה, שהוא לעורר רחמים משמי מרום, שכשם שאנו נותנים משלנו אף למי שאין אנו מחויבים כי אין מזונותיו עלינו, כן יוחם וירחם הקב"ה עלינו ויפרנס אותנו בכבוד אף אם אין אנו ראויים. (באר הפרשה)

למדים אנו עד כמה חלה חובת השתדלות, בזהירות יתרה בכבוד הזולת, וכמה צריך להיזהר ולבדוק ולעמוד לימין הזולת, לעזור לו בכל מה שניתן, בגוף או בממון ובכל מה שנצרך לו. מסופר על רבו של הש"ך, הרב ר' העשיל, שכאשר הגיע לשידוכין

ברשת בשלה

דבר תורה לסעודה שנייה

אור החיים הקדוש
"ויהי בשלח פרעה את העם"

הגמרא במסכת מגילה מסבירה שברוב המקומות בתנ"ך שנאמר בהן המילה "ויהי", הינם לשון צער. תמה האור החיים הקדוש מדוע נקט הפסוק לשון צער "ויהי בשלח", והלא ביציאת ישראל ממצרים הייתה שמחה עצומה. ועוד הקשה האור החיים הקדוש: מדוע נאמר "בשלח פרעה" הרי מלשון הכתוב אפשר להבין חלילה כאילו פרעה שלחם ממצרים, והלא בורא עולם הוא שהוציא את בני ישראל ממצרים. ותיירץ האור החיים הקדוש: שבאה התורה ללמדנו, שהסיבה והגורם לצער הגדול שהצטער עם ישראל ברדיפת פרעה משום שפרעה הוציא את עם ישראל ממצרים, שידוע שהקב"ה כפה אותנו עד שהתרחצה לשלחם. ולכן פרעה טעה, וחשב שיציאת ישראל ממצרים תלויה בו, ודרך אחריהם, וגרם לאבד גם את עצמו, וגם את כל המצריים, ולכן נקטה התורה בלשון כאילו פרעה שלחם. וגם מובן מדוע נקטה התורה לשון צער, משום שדרך היציאה של בני ישראל ממצרים הייתה כביכול על ידי רצון פרעה, ומשום שעל ידי כך גרם לאבד את עצמו היה צער לקב"ה משום שאינו חפץ בכליון מעשי ידיו אפילו שהם רשעים, וכמובא במסכת מגילה (י:) "מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?". ותיירץ האור החיים הקדוש תירוצו נוסף: כאשר מוזכר "עם" פירושו ערב רב (המצריים שהצטרפו ליציאת בני ישראל ממצרים), והשחתת עם ישראל במדבר הייתה בגלל הערב רב, (וזהו ח"ב מ"ב:). אם כן יש צער גדול שנשלח עם עם ישראל גם הערב רב, ולכן נאמר לשון צער.

דבר תורה לסעודה ראשונה

"ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו"

שואל כאן הצדיק רבי מאיר מפרימישילן: לשון "מצאו" מורה על דבר שהיה ואבד. והרי בשבת לא ירד מן לישראל: מדוע נאמר בכתוב "ולא מצאו"? אלא אומר רבי מאיר - לשון הכתוב שלפנינו מוסברת היטב, על פי המדרש המובא בילקוט שמעוני: כשהודיע משה לעם, שבשבת לא ירד המן לישראל, ביקשו דתן ואבירים - מתנגדיו המובהקים של משה - לעשות את דברי משה רבנו פלסתר, כדי להוריד את קרנו בעיני העם. מה עשו? הלכו בשבת לפנות בוקר ופיזרו מסביב למחנה ישראל כמויות של מן, שלקטו בערב שבת, ואמרו לשכניהם: צאו החוצה וראו, שמשה אינו אלא בדאי, יש מן בשטח! אולם בינתיים פשטו להקת ציפורים מסביב למחנה ואכלו את המן שפיזרו דתן ואבירים, וכתוצאה מכך אומתו דברי משה לעם: "שבת היום לה', היום לא תמצאוהו בשדה". לשון הכתוב "ולא מצאו" מתייחסת לפי זה, למן שפיזרו דתן ואבירים בשדה. כתוצאה מפשיטת הציפורים לא נמצא בשדה כל מן, וכך הופרה מזימתם הנפשעת של שני בעלי המחלוקת כנגד מנהיגותו של משה רבנו. על יסוד המדרש המובא כאן, נהגו בקהילות רבות בישראל לפזר ב"שבת שירה" - שבה קוראים פרשת ירידת המן במדבר, מאכלי גריסים של חטים וסולת ליד הבתים, כדי שהציפורים יאכלו מהם ויבואו על שכרם על המעשה הטוב שעשו אבות אבותיהן בימי משה. ויש המוצאים בשם הפרשה רמז למנהג זה בדרך של נוטריקון (ראשי תיבות) "בשלח" - בשבת שירה לאכול חטים.

דבר תורה לסעודה רביעית

המשך הלכות מזווה

מצות מזווה היא חובת הדר, ולכן אין ראוי לקבוע מזווה אלא כשמתכוונן להכנס מיד לבית, אחר שמכניס לשם חלק מן הרהיטים וכלי המטה, וכמה מהחפצים שלו, ונועל הבית במנעול. שאז יקבע מזווה בברכה בפנת הבית, ולא ידחה את קביעתה למסיבת חנוכת הבית. [ילקו"י שובע שמחות א - חופה וקידושין עמוד תקלב. הליכות עולם חלק ח'].

מנהגינו שבאותו ערב שעובר לישן בדירה החדשה [או השכורה] מביא עשרה אנשים לביתו שיקראו את סדר הלימוד לחנוכת הבית, וקובעים בדירה מזווה בברכה. ואין להחמיץ את המצוה ולדחות את קביעתה דוקא ביום, שאין הפרש בזה בין לילה ליום. [שם עמוד תקלד].

וקודם שיקבע את המזווה, יברך: "בא"ה אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזווה", ומיד יקבענה, שכל המצות צריך לברך עליהן עובר לעשייתן. [ילקו"י שם עמ' תקלד].

דבר תורה לסעודה שלישית

"והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו... כי אני ה' רפאך"

על ידי שנאזין למצוות ה' - רמ"ח מצוות עשה, ונשמור על כל חוקיו - שם"ה מצוות לא תעשה, אזי ניצל מכל מחלה, ומסיים הפסוק: 'כי אני ה' רופאך'. יש לפרש, כי ה' יתברך נתן את התורה לישראל מפני שהוא רופא הנפשות, ולשם כך ירדה הנפש לעולם, לקבל כאן בעולמנו את רפואתה ותיקונה המושלם. ואכן בכך התעלינו על אומות העולם, שהם לא נצטוו אלא בשבע מצוות בני נח, שהם מצוות **שכליות** בלבד, אולם אנו זכינו לקבל סמים מיוחדים שירפאו לגמרי את הנפש העליונה מחולאיה, על ידי התורה ומצוותיה. כשם שברפואת אדם קיימים שני מישורים: הדברים שאסור לחולה לעשות - לקחת סמי רפואה, וכדורי תרופות כדי להתרפא ממחלתו. כך גם ציווה עלינו הקב"ה 365 אזהרות של לא תעשה, שהם בבחינת "סור מרע", ומצד שני נצטוונו ב- 248 מצוות עשה שהם בבחינת "עשה טוב". וזהו שאמר הכתוב 'כי אני ה' רופאך' - שני סוגי מצוות וחוקים הריני מצווה אליכם, כדוגמת הרופא שיש לו שני סוגי ציווים כדי להבריא את החולה ולהקימו מחוליו. כך גם אתם מסובבים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, לרפואתכם ותיקונכם.

"כל השונה הלכות בכל יום..."

**שו"ת עם
הרה"ג אהרן נודית**

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטיין

**שו"ת עם
הרה"ג בנימין הוהב
הלכות ברכות**

ברכה אחרונה על עוגה שיש בה פחות משישית קמח

שאלה: האם יש לברך ברכת על המחיה באכילת פרוסת עוגת טורט שיש בה שיעור כזית בכדי אכילת פרס, אלא שרק ששית מתערובת העוגה היא קמח וכיוון שכך בכל חתיכת עוגה שאוכל יש בודאי פחות מכזית קמח?

תשובה: אם אפה עוגה ובה תערובת של מיני דגן ומרכיבים נוספים, באופן שכמות הדגן מרובה משישית מתערובת העוגה ואוכל שיעור של כזית מן הדגן שבתערובת בשיעור זמן של תוך כדי אכילת פרס (7.5 דק'), מברך עליה על המחיה. אומנם אם אין בחתיכת העוגה שיעור של כזית קמח אין לברך על המחיה כשאוכל חתיכה זו.

דיני מים אחרונים וברכת המזון

שאלה: אדם הנמצא בנסיעה ואין באפשרותו ליטול מים אחרונים כפי הדין, האם רשאי לנגב ידיו במגבונים לחים ויצא בזה ידי חובת מים אחרונים?

תשובה: מותר להשתמש במגבונים לחים למים אחרונים, כשאין באפשרותו ליטול ידיו למים אחרונים במים.

שאלה: אדם שאכל כזית לחם, ואחרי שגמר את אכילתו הקיא את האוכל, מה הדין לגבי ברכת המזון.

תשובה: אם הקיא אחר אכילת פת לא יברך ברכת המזון, ונכון שיהרהר הברכה בלבו, ורק אם נשאר לו במעיו בוודאות כזית מן הפת יברך ברכת המזון.

נשאלת, אפוא, השאלה: האם מתיר לצפות במטוסי הפבוי בשבת?

תשובה:

השיב הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א: כפוי השורפות בודאי מתיר בשבת, משום פקוח נפש, כן שמוטוסי הפבוי אינם טסים עתה בעברה אלא בהתיר, ואם כן יש מקום להתיר לצפות בהם, כפי שמוכח בהלכה (בטור ושו"ע אורח סי' ש"א): "מתיר לראות בשבת כל דבר שמתענגים בו", כשאין בו שום סכנה של אסור! הרי לנו שאין אסור להסתכל בשבת בדבר שגורם ענג והתפעלות לאדם.

אולם, כשהצעת את השאלה לפני גיסי, מרן הגר"ח קנייבסקי, נענה ואמר: אם מתיר או אסור לצפות במטוסים (מצד ייני שבת), עדין יש לדון, אבל מה שברור הוא - שיש בכך משום בטול תורה! ובפרט בשבת שלא נתנה אלא לעסוק בה בדברי תורה, וחבל לבזבז את הזמן היקר בצפייה במטוסים!

לסיום: אין לצפות בשבת קדש במטוסי הפבוי המכבים שורפות, משום בטול תורה.

לפנינו מכתב שנושלח אל הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א, מאת פחורים בני תורה מהעיר מודיעין עילית.

בשבת קדש, בעת שהתחולל בארצנו הקדושה גל ההצתות שגרמו לשורפות, פרצה שרפה גדולה בעיר הסמוכה למודיעין עילית, ולמקום הזעקו מטוסי פבוי.

המטוסים המשקללים עשו פעולות בשמים, נסקו ונחתו, עלו וירדו, והמטירו חמרי פבוי על השרפה. המבקר והמדהים שבכל המטוסים, היה מטוס ה"סופרטנקר", שמתמחה בכפוי שורפות. צורת פעילותו מעניינת ביותר, והוא עוזר סקרנות וענין רב בקרב תושבי המקום.

היו כאלו שיצאו למרפסות ועלו על הגגות, כדי לחזות במחזה הטיס המפעים. אלא, שאחרים טענו כנגד הצופים במטוסים - וכי זהו כבוד של השבת? איך יעלה על הדעת לעמוד ולהתבונן ב"מטס" ביום שבת קדש? הרי הצפייה במטוסים מקהה את הרגש כלפי קדשת השבת!

השיבו הצופים לעתם: המטוסים אינם טסים באסור, אלא בהתיר גמור, כי מדובר בפקוח נפש אמתי, ואדרבה, הם מקימים בכפוי הדלקות מצות

שאלה: מי שאכל יוגורט שיש בו שברי פרי תות ולאחר מכן בא לאכול תות חדש בתחילת העונה פעם ראשונה האם יברך עליו שהחיינו.

תשובה: יברך שהחיינו על הפרי החדש.

שאלה: מי שבירך בטעות על משקה הסודה בורא מיני מזונות האם יצא ידי חובה.

תשובה: לא יצא ידי חובה.

שאלה: מי שבירך בטעות על פרי העץ בורא פרי האדמה אם פטר גם שאר ירקות.

תשובה: פטר גם שאר ירקות והטוב ביותר שיצא לחוץ ויחזור ויברך עליהם שוב בנפרד.

שאלה: הרוצה לברך על פרי בסעודה בשבת וגם לאכול ממנו לאחר הסעודה ולברך עליו האם יש בזה חשש לברכה שאינה צריכה.

תשובה: אין לעשות כן לכתחילה ורק אם אכל ולאחר ברכת המזון רוצה לאכול שוב רשאי.

שאלה: האם יש לחנך קטן לכיון בברכות ומאיזה גיל.

תשובה: אין צריך לחנכו לכיון אם הוא בגיל שקשה עליו הדבר, ולכן החינוך הוא רק לעשיית המצוה אפילו בלי כוונה.

לדפואה שלומה

חנינה חנה בת רחל
סיגל בת חנינה חנה

לדפואה שלומה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה בת רחל

לחזון שלום ברוחל רחל

מדי בת רחל
רוג'ה סלומון
בן רבקה
אברהם יפרח
בן רחל
תנצבה

לחזון שלום ברוחל רחל

מאיר בן חנינה
חנה בת חפסה
יואל משה
פיטוסי בן סוזן
תנצבה

לחזון שלום ברוחל רחל

גרציה לוי
בת מוזל טוב
ניית בת רחל
תנצבה

לחזון שלום ברוחל רחל

לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (ה"ד)
תנצבה

כפרת עוונות

מובא בזוהר הקדוש פרשת בשלח: "כל האומר שירת הים בכל יום ומכוון בה, יזכה לאומרה בעולם הבא... ואדם העושה כן, הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו ומציל אותו מכל צרות שבאות לעולם". הזוהר מדגיש כי "נאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כוח סגולתה כל יום כשעה ראשונה". כלומר, כאשר אומרים את השירה בשמחה, מושפעת עלינו מן השמים שפע סגולה כשעה ראשונה. על כך מובא במשנה ברורה (נא, יז) בשם הזוהר: "ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומרו בשמחה מוחלין לו עוונותיו".

סגולה לזיכרון הנפש

בעל ה'חרדים' כתב כי כמו שברפואת הגוף יש רפואות אשר עולות ממזון רב, או מכאיבות מאוד למתייסר בהם, מנגד, יש רפואות סגוליות שאינן עולות כסף כלל, ואף מרפאות את החולי ללא כל כאב. באותו אופן ממש יש בענייני תיקון לנפש החוטאת: יש תיקונים כתעניות וייסורים המענים את הגוף ומזככים אותו לשוב ולהיטהר כבראשונה, ומאידך - יש עניינים 'סגוליים' אשר כל העוסק בהם מתכפרים לו כל חטאיו.

בעל ה'חרדים' מונה כמה מאותן מצוות סגוליות שיש בהן לכפר עוון, ואחד מהם: לומר שירת הים בשמחה, כאילו זה עתה יצא ממצרים, שעל ידי זה מתכפרים לו כל עוונותיו.

עוד מוסיף בעל ה'חרדים' את המובא בילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה - שהסיע מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על כל עוונותיו".

סגולה לביטול גזרות קשות

המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי כתב בספרו "שמש ומגן" כי "בכל עת ובכל רגע שהאדם מזכיר את יציאת מצרים, בדיבורו ועושה מעשה לגרש מפניו אויב ומבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות, ונכנעים כוחות הטומאה ומתגברים כוחות הקדושה. והזכרת ניסי יציאת מצרים הם שמירה מעולה לעיתות צרה".

בספר "ימלט נפשו" מובא כי שבח מעלת אמירת השירה היא כיוון שהשירה מהווה עדות נאמנה על פרסום אמיתת מציאותו וגדולתו של הבורא, כמו שנאמר: "וידעו מצרים כי אני ה'" (שמות יג-ד') משום ששיא התגלות הבורא היתה בקריעת ים-סוף, זו היתה זירת מאורעות הנסים וההתגלויות האלוהיים הגדולה והיחידה בכל המאורעות העתידיים שלאחר מכן עד הגאולה השלמה.

שמירה מעולה לעיתות צרה

בספר הקבלה "ציפורן שמיר" מובא כי "אחת מעשר סגולות שמכפרין עוונותיו של אדם בלי סיגוף ועיניו הוא מי שקורא שירת הים בשמחה ובניגון. ויש בה ח"י פעמים שם הוויה, רמז להשפעה של חיות ושמירה".

בעל ה'חרדים' מצטט את הילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה" - "שהסיע מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על

כל עוונותיו".

זמן סגולי להשתנות ולהתחיל מחדש

אמירת שירת הים בשמחה מהווה סגולה נפלאה לישועות נוספות. ה'בית אהרן' כתב כי "בשירת הים יש הכל, מה שהיה ומה שעתיד להיות, וכל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל נכלל בשירת הים. ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש, כל אחד לפי מה שהוא, יתוקן כל ענייניו בגוף ובנפש".

גוף היהודי משול לקלף, ונשמתו - החצובה מתחת כסא הכבוד - הרי היא כדיו הכתובה על גבי הקלף. שירת הים כתובה על גבי ספר התורה באופן של שינוי - אריח על גבי לבנה - ועל כן, כאשר יש שינוי בתורה, הרי זה מורה על שינוי גוף היהודי בשבת זו, שבידו להשתנות מן הקצה אל הקצה.

בספר "רמתיים צופים" מובא כי ה"חידושי הרי"ם" היה רוקד ממש בקבלת שבת שירה, מה שלא היה רוקד כל השנה, בשל עוצם קדושתה של שבת זו.

סגולה לזכות לניסים

בשם ה"חוזה מלובלין" מובא כי פעמיים בשנה מתעורר שוב נס קריעת ים סוף וכל הנרמז בו (שידוכים, פרנסה וכו') - בשביעי של פסח ובשבת שירה. בכל שנה ושנה בשני זמנים אלו מתעורר מחדש עניין השירה.

הרבי מבעלזא ביאר את דברי חז"ל, שבשעת קריעת ים סוף נבקעו כל המים שבעולם. ולכאורה, הרי אין הקב"ה עושה ניסים לחינם, ולשם מה נעשה נס זה? אלא, כי 'מים' רומזים על הצרות והייסורים שעוברים על האדם, כדכתיב: "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש", ובשעת קריעת ים סוף "נבקעו כל מימות שבעולם", כלומר: מעתה יהיה כוח לבקוע ולשבר את כל הצרות שבעולם. ובכל דור ודור נשפעים הניסים מחדש, וזוכה האדם לצאת מצרה לרווחה בכל צרותיו, ובפרט באלו שנמשלו לקשים כקריעת ים סוף כגון זיווגו של אדם, פרנסה, ענייני הלידה ושאר דברים. בכוחה של שבת שירה לבקוע את ים הצרות ולפעול כל הישועות.

להאמין שבורא עולם שומע כל בקשותיו

אמנם, כדי לזכות לכל הישועות, על האדם להתפלל, כמו שכתב הרשב"ם: "קשים כקריעת ים סוף - ונפקא מיניה לבקש רחמים. להרבות בתפילות ותחנונים. על כן ירבה האדם בתפילה ויזכה לכל טוב".

על האדם להאמין שבורא עולם חפץ בשיחו ומאזין שוועתו, כמו שמובא במדרש שיר השירים: "אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח. אמר להם: "כחוט השני שפתותיך", רחישת פיך חביבה עלי, כחוט השני של זהורית". כן יש לזכור את הבטחת הקב"ה במסכת ברכות: "...

אם בא על אדם צרה לא יצווה לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא יצווה לי, ואני עונה לו מיד, שנאמר: 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'". וכן נאמר במדרש תנחומא: "הו זהירים בתפילה שאין מידה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפילו אין אדם כדאי להיענות בתפילתו ולעשות חסד עמו, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים לפניו, אני עושה עמו חסד". (באר הפרשה)

פרשת המן

פרשת המן הינה סדרת פסוקים המתארת את הנס הגדול שאירע במדבר: הקב"ה הוריד מדי יום לחם מן השמים לעם ישראל. בשולחן ערוך (א' ה') נפסק כי ראוי לומר בכל יום את פרשת המן. על כך כתב רבנו בחי': "כל האומר פרשת המן בכל יום - מובטח לו שלא יבוא לעולם לידי חסרון מזונות". התשב"ץ כתב בשם הירושלמי: "כל האומר פרשת המן בכל יום - מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו", והוסיף התשב"ץ: "ואני ערב", כיוון שבכך יזכור תמיד לאן עליו לפנות בבוא אליו מחסור בפרנסה. הטעם לכך הוא בדברי הט"ז: "כדי שיאמין האדם שכל מזונותיו באים בהשגחה מלעילא".

כאמור, ראוי ומומלץ מאוד לומר מדי יום את פרשת המן, ואף בשבת. (אך את התפילות על הפרנסה אין לומר בשבת).

גודל מעלת אמירת פרשת המן

ודע כי הכתוב הזה כולל שני ענינים גדולים שכל אחד מהם כולל העליונים והתחתונים, ואלו הם האותיות והפרנסה שאין לך דבר בעולם שלא יהא נכלל בצורות עשרים ושתיים אותיות, וגם אין לך דבר נמצא בעולם בין העליונים בין התחתונים שלא יהא צריך פרנסה שכל מי שצריך קיום מזולתו הרי זה פרנסתו, וכבר ביארו לנו חז"ל (ברכות ד' ע"ב) מעלת המזמור תהלה לדוד שהאומרו שלש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, וגילו לנו עיקר הטעם בהיותו כולל האותיות והפרנסה, האותיות הוא מסודר באלפ"א בית"א והפרנסה שכתוב בו (תהלים קמה, טז) פותח את ידך וגו', והנה הכתוב הזה יכלול את שניהם כי עשרים ושתיים אותיות התורה רשומות בו והוא מדבר בענין הפרנסה, ומזה דרשו חז"ל (מכילתא בשלח ויסעב) לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן, וקבלה ביד חכמים כי כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יבוא לעולם לידי חסרון מזונות: (רבינו בחי', שמות פרק ט"ז, פסוק ט"ז).

כתב רבינו בחי' ז"ל: שקבלה ביד החכמים כי כל האומר פרשת המן בכל יום שלא יבא לידי חסרון מזונות. ומצאתי בדברי מקובלים שסוגלת פרשת המן לאומרה שנים מקרא ואחד תרגום, ואם בא לידי מדה זו שנחסר מזונו הוא לשלימות טובתו, כי בעולם החסר נחסר לחמו ומזונותו והנה שכרו אתו ולפניו פעולתו אשר עין לא ראתה אלהים זולתו. (שבת מוסר, פרק מ)

כתב הפרישה: "זה לשון מורי: בירושלמי דברכות איתא כל האומר פרשת המן בכל יום מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו וכו' ופירושו עד עשירית האיפה, וכתב בית יוסף כדי שיאמין שכל מזונותיו באין לו בהשגחה".

(פרישה, אורח חיים סימן א)

טוב לומר פרשת המן ופרשיות הקרבנות בכל יום. וכתב בספר הישר לרבינו תם (ע' תשב"ץ קטן ס' רנו; פרישה אות יד) שהקורא פרשת המן שנים מקרא ואחד תרגום בכל יום - מובטח לו שלא יחסרו מזונותיו. וכן טוב לקרות פרשת העקידה (שם סעי' ה). ואחר כוונת הלב הן הדברים. (חסד אלפים, סימן א אות ח)

קריאת פרשת המן בכל יום

יש נוהגים לומר בכל יום [ביחיד] פרשת עשרת הדברות ופרשת המן, אך אין מנהגינו לאומרה. ומכל מקום סגולה טובה היא לפרנסה לומר בכל יום פרשת המן. (ילקוט יוסף סימן א אות מ"ב)

וכתב בספר סדר היום: לאחר תפילת שחרית יקרא פרשת המן על סדר בנחת ובטעמים, ויתפלל ויתחנן יזמין פרנסה לכל כלל עמו ישראל ופרנסתו ופרנסת בני ביתו בכללם, בנחת ולא בצער, בכבוד ולא בבזוי, בהיתר ולא באיסור, שיוכלו לעבוד עבודתו וללמוד תורתו בלי טרדה ומחשבה, כמו שזימן לאבותינו מן במדבר בארץ ערבה וציה ועסקו בתורתו, ככתוב בתורתך (שמות ט"ז, ד' ל"ו) ויאמר ה' וגו'. ואם היא שגורה על לשונו יכול לאמרה על פה כדרך שאנו קורין קריאת שמע וכיוצא בו.

פרשת המן ביטחון בבורא עולם

ואפשר שלזה כיוונו במאמרם כל האומר פרשת המן ובאופן שהאמירה יהיה לגבוה, לעורר לבו להתחזק בעצמו בחינת הבטחון, עד שידמה בנפשו בכל יום ויום בלתי אפשרי לטעום אפילו טעימה קטנה, ואפילו במוכן ומזומן בתוך ביתו לא נחשב בעיניו, כי אם ממתין עד שינתן מבי מלכא, כאשר מאז אוכלי המן היה ג' סוגי אנשים, אותן האנשים שלבם שלם בבטחון בהורדת המן, זכו ונפל המן אצלם בלי שום טרחא, ובינונים בתוך המחנה, כפי ערך בטחונם גרמו לעצמם קצת טרחא להטרד להביא טרפם לביתם, וחסורי מהימנותא הרחק מהמחנה להטרידם בטרחא יתירה, והכל לערך בטחונם וככה ראוי לכל בר דעת לברור לו חלק יפה להחזיק בעצמו מדות הבטחון, והיינו באמירה לגבוה פרשת המן באופן המבואר, ולהיות שמתחזק אצלו הבטחון, אז נעשה כלי מוכשר ומוכן לקבל ויבטח שלא יחסרו מזונותיו לעולם. (אור המאיר, פרשת בשלח)

וזה פירוש הפסוק: "למען יראו את הלחם", כלומר שיהיו תמיד דבוקים בחכמה שהוא נקרא ראייה, וימתינו שם, ויצפו לתשועת ה' שביא להם מזונם מהעולם אשר הוא למעלה מן חכמה, ובראותם את הלחם אשר ירד להם מן השמים, או שיאמרו בכל יום פרשת המן, בזה ימשיכו את הטובה שעשה השם יתברך במדבר בכל יום ויום, רק שיאמינו באמת שהוא זן ומפרנס לכל, ומכין מזון לכל בריותיו, מן העולם אשר הוא למעלה משכלו.

(אורח לחיים, פרשת בשלח)

דיני קדמים

מין פרי אחר שאינו משבעת המינים, יש להקדים לברך על פירות שבעת המינים.

הקדמה בשבעת המינים עצמם

כל הקודם בפסוק בשבעת המינים עצמם, קודם לחבירו לברכה. ותמרים קודמים לענבים, כי התמרים "שני" לארץ אחרון שבמקרא, והגפן "שלישי" לארץ הראשון.

שהחיינו

הביאו לפניו פירות משבעת המינים, ופרי חדש שאינו משבעת המינים והוא חביב עליו, עדיף להקדים את הפרי החדש והחביב שמברך עליו גם ברכת שהחיינו (הרה"ג יצחק יוסף שליט"א פרשת בשלח תשפ"ב). וכדי לצאת מידי מחלוקת הפוסקים עדיף להביא את הפרי החדש לשולחן לאחר שבירך על מין שבעה.

פרי שלם

הביאו לפניו שני מיני פירות שאינם משבעת המינים ואחד מהם שלם והשני אינו שלם אבל הוא חביב יקדים לברך על השלם. (הל"ב ברכות)

פרי גדול ונקי

הביאו לפני פרי גדול ופרי קטן הפרי הגדול קודם לפרי הקטן. (ע"פ שו"ע ס' קס"ח ס"ב) אבל אם הפרי הקטן נקי יותר, לדוגמא: תפוח טרי קטן ואגס גדול יותר עם נגיעות חומות, יקדים לאכול את התפוח. (ע"פ משנ"ב שם סק"ו)

סדר קדימה בברכות

אדם שמגישים לפניו כל מיני סוגי מאכלים ורוצה לאכול ישנו סדר קדימה בברכות שקבעו לנו חז"ל, מה להקדים לברך. הבירור הראשון שעלינו לברך אם כל המאכלים המוגשים לפנינו ברכותיהם שוות, לדוגמא: עוגת טורט וביסקוויט שעל שניהם מברכים מזונות, או ביצה וחתית בשר שעל שניהם מברכים שהכל, או שאין הברכות שוות לדוגמא: תפוח שברכתו העץ ובוטנים שברכתם האדמה.

כלל גדול בדינו שאם ברכות הינם שוות על האדם להקדים לפי הסדר: שבעת המינים, שלם, חביב, נקי, גדול, ארץ ישראל, חמשת מיני דגן, והסימן לכך הוא: ז (שבעת המינים) ש (שלם) ח (חביב) נ (נקי) ג (גדול) י (ארץ ישראל) ה (חמשת מיני דגן).

אומנם אם הברכות אינם שוות, תמיד ברכת המוציא היא הראשונה, לאחריה ברכת מזונות, וכשמוגשים לפניו גפן עץ ואדמה לדעת מרן השולחן ערוך איזה פרי שירצה יקדים, וברכת שהכל תמיד תהיה האחרונה. ראה בפירוט בטבלאות למטה.

שבעת המינים

היו לפניו מיני פירות הרבה, אם ברכותיהם שוות, ויש ביניהם ממין שבעה, מקדים מין שבעה. ופירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל הם שבעה מינים שנאמר (דברים ח, ח): "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש". ופירוש דבש היינו תמרים. ופירות שבעת המינים קודמים לברכה לכל שאר מיני פירות העץ. ואפילו חביב עליו

ברכותיהם שוות

ח"ח	חדש וחביב	במקרה שיש לפניו פרי חדש שהוא חביב עליו ופרי משבעת המינים פרי חדש קודם (שיעורי הראשל"צ הרה"ג יצחק יוסף שליט"א פרשת בשלח תשפ"ב).
ז	שבעת המינים	אדם שיש לפניו פירות משבעת המינים, ופרי אחר שאינו משבעת המינים יקדים לברך על הפירות משבעת המינים.
ש	שלם	אם הגישו לאדם פרי שלם פחות חביב, ופרי חביב חתוך יקדים לברך על הפרי השלם.
ח	חביב	פרי חביב היינו שחביב עליו בדרך כלל, אפילו שעכשיו חפץ יותר בפרי האחר המוגש לפניו.
נ	נקי	כשיש לפניו פירות שחביבותם עליו היא במידה שווה, יקדים לאכול את הפרי הנקי לפני הפרי הגדול. לדוגמא: תפוח טרי ואגס עם נגיעות חומות, יקדים לאכול את התפוח.
ג	גדול	פרי גדול קודם לשאר פירות קטנים.
י	ארץ ישראל	במקרה שכל הפירות שלפניו שווים במידתם לענין הדברים הנוכחים, אך פרי אחד הינו מארץ ישראל והפרי השני הינו מחו"ל יקדים לאכול את הפרי שגדל בארץ ישראל. (כה"ח ס' ר"א סק"ז)
ה' מיני דגן	חמשת מיני דגן ואורז	הגישו לאדם תבשיל של אורז שברכתו מזונות, ושאר מיני תבשיל מחמשת מיני דגן צריך להקדים את התבשיל מחמשת מיני דגן.

ה ב ב ר כ ו ת

הקדמה במזונות

יש אומרים שאם היו לפניו פת הבאה בכיסנין (עוגה), ותבשיל העשוי מחמשת מיני דגן, ששניהם ברכתם מזונות, צריך להקדים לברך מזונות על הפת הבאה בכיסנין, מפני שפעמים שייך בה דין קביעות סעודה לברך עליה המוציא וברכת המזון, מה שאין כן בתבשיל שלעולם ברכתו מזונות, ולכן אפילו אינו קובע סעודתו על פת הבאה בכיסנין עדין ברכת המזון קודמת לברכה על תבשיל העשוי ממיני דגן. וכן אם הביאו לפניו תבשיל של אורז שברכתו מזונות, ושאר מיני תבשיל שנעשו מחמשת מיני דגן, צריך להקדים לברכה את התבשיל מחמשת מיני דגן, מפני שהוא משבעת המינים, והאורז אינו נחשב למין דגן. (הל"ב שם)

סדר הברכות

כשהביאו לפניו כמה סוגי אוכלים ואין ברכותיהם שוות לעולם יקדים לברך ברכת מזונות ראשון (כמובן אחרי המוציא שפוטר את כל הברכות), שברכת מזונות מבוררת יותר מברכת בורא פרי העץ ופרי האדמה ושהכל. וכאשר יש לפניו ברכת העץ והאדמה, הם קודמים לברכת שהכל, שהם ברכות מבוררות יותר. ואם הביאו לפניו ברכת העץ והאדמה מן הדין אפשר להקדים לברך על פרי האדמה, אפילו אם אינו חביב, ואפילו אם פרי העץ הוא אחד משבעת המינים. שאין דין קדימה לשבעת המינים אלא בפירות שברכותיהן שוות. ומכל מקום נכון להקדים פרי העץ לפרי האדמה, אלא אם כן פרי האדמה

חביב עליו יותר, שאז יקדים החביב תחלה. (ילקוט יוסף)

פרי שני במחלוקת

מי שהביאו לו פרי שברכתו שנויה במחלוקת הפוסקים אם ברכתו "בורא פרי העץ" או "בורא פרי האדמה", אבל נוהגים לברך עליו בורא פרי האדמה, כגון בננה, ופרי אחר שברכתו בוודאי בורא פרי העץ כגון תפוח, בלי שום חולק, יקדים לברך על הפרי הוודאי **ובברכתו יכוון בפירוש שלא לפטור את הפרי ששנוי במחלוקת**, ואחר כך יוכל לברך על הפרי הספק בורא פרי האדמה. (חזו"ע ברכות עמ' רעז)

יין ותמרים

יש אומרים שהיין קודם לתמרים, הואיל והיין דבר חשוב הוא עד שקובע ברכה לעצמו בברכת "בורא פרי הגפן", וגם הוא סועד ומשמח. ודעת מרן אינה כן, שכל שאין ברכותיהם שוות איזה מהם שירצה יקדים. (חזו"ע שם רע"ו)

מג"ע א"ש

לאור האמור, מה שידוע בפי הציבור רמז לסדר הקדימה בברכות: ראשי תיבות מג"ע א"ש, דהיינו: מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכל - היינו בעיקר לבני אשכנז שקיבלו הוראות הרמ"א. אולם גם לדעת הספרדים טוב להקדים את ברכת העץ לאדמה והסימן הוא מג"ע א"ש (דעת הבן איש חי מטות ש"א ס"ג) (כף החיים ס' רי"א ס"ק י"ד).

אין ברכותיהם שוות

המוציא	כשמוגש לפניו כמה מיני מאכלים מברכות שונות יקדים לברך על ברכת "המוציא."
מזונות	כשמוגש לפניו שאר מיני דגן ואפילו אורז שאינו מן דגן שברכתם "מזונות" יקדים אותם לשאר המינים
יין ותמרים	כשמוגש לפניו יין שברכתו "הגפן" ותמרים שברכתם העץ מכיין ששניהם משבעת המינים איזה מהם שירצה יקדים.
ברכות עץ ואדמה	אדם שמוגש לפניו פירות שהאחד ברכתו "בורא פרי העץ" והשני ברכתו "בורא פרי האדמה" יברך על איזה מהם שירצה. וטוב להקדים ברכת "בורא פרי העץ."
ברכת שהכל	ברכת שהכל לעולם תהיה הברכה האחרונה.
ברכת וודאית וברכה ספק	הגישו לפניו פרי שברכתו שנויה במחלוקת הפוסקים אם ברכתו בורא פרי העץ או בורא פרי האדמה, כגון בננה. ופרי אחר שברכתו בוודאי בורא פרי העץ כגון תפוח, יקדים לברך על הפרי הוודאי ובברכתו יכוון בפירוש שלא לפטור את הפרי השנוי במחלוקת , ואח"כ יברך בורא פרי האדמה.

אמירת תהילים לבטל כל גזירות קשות ורעות ולהשפיע את ההכי טוב שיש.

כתב הרב הקדוש ה'אוהב ישראל זי"ע (בשלח) מט"ו בשבט מתחילים ימי הרצון והרחמים וישועה תהיה לנו על ידי משיח צדקנו שיבוא במהרה בימנו אמן.

סגולות ליום ט"ו בשבט

סגולה ליראת שמים

ביום ט"ו בשבט יעשה האדם חשבון נפש אם מברך ברכותיו כהוגן ברכות ראשונות ואחרונות בקול ובכוונה, ויקבל ע"ע להתחזק ועל ידי כך יזכה ליראת שמים, רוח הקודש, ושפע רב רוחני וגשמי. (ספר זכר דוד, האר"י ז"ל)

סגולה לשפע

יפריש לצדקה ביום זה 91 פרוטות (שקלים/עשרות אג') (גימטריא אילן - אמן - ועוד) ובעת הנתינה יאמר: "יהי רצון שיפתחו שערי השפע" ויתן את הצדקה ביד ימין, ויזכה הרבה.

סגולה לזכות לילדים

כתב בספר בני יששכר יום ט"ו בשבט יש בו מעין הושענא רבא ולכן הוא יום מסוגל לזכות בבנים. בסוף הסדר של ט"ו בשבט יאמר ג' פעמים מזמור כ' בתהלים ויבקש: "ריבונו של עולם זכני לזרע בר קיימא".

סגולה להחזיר בנים ובנות בתשובה

אמר האדמו"ר מצאנז בעל דברי החיים: "יום זה הוא עת רצון לתשובה, לכן להחזיר בנים ובנות מסוגל ביותר. יאמרו ההורים מזמור נ"א שבתהלים ג' פעמים ויתנו 91 פרוטות לצדקה לעניים, ויבקשו מעומק הלב מהבורא יתברך על הילדים ביום קדוש זה"

סגולה לרפואת גוף ונפש

אכילת אתרוג שברכו עליו בסוכות בט"ו בשבט מסוגל לרפואות וישועות לגוף ולנפש (מעשה טוביה), ואחר האכילה של אתרוג יאמר מזמור ו' בתהלים. ויבקש רפואה שלימה מהבורא יתברך.

סגולה ללידה קלה

אישה בהריון שתאכל בט"ו בשבט מאתרוג שברכו עליו בחג הסוכות. ותאמר מזמור א' ומזמור ב', ותבקש לידה קלה.

סגולה נפלאה לזיווג

בשם מקובלי ירושלים, לרשום את שם הבחור או הבחורה ושם האם בפתק בתוך שקית ולפני ליל ט"ו בשבט לקשור על עץ שקדים, שבזמן עליית השרף השמות יהיו באילן, ולמחרת לקחת השקית ולשמרה. (הנותן תשועה). ולקבל על עצמי ליתן סך לצדקה, ולומר נשמת כל חי כשאזכה להתחתן. בהצלחה.

אי"ה ביום חמישי הקרוב יחול יום ט"ו בשבט, בס"ד הבאנו קצת מהמעלות והסגולות שיש ביום זה מהות השמחה בט"ו בשבט

מובא במשנה (ר"ה ב.) שחמישה עשר בשבט הוא ראש השנה לאילן. יום ט"ו בשבט הינו יום שיש בו ריבוי שמחה, וכמו שנפסק בשו"ע (סי' קלא ס"ו) שאין אומרים בו תחנון.

את מהות השמחה ביום זה ביאר הרב הקדוש ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות שסו.): שאחר שקבעו חז"ל את יום חמישה עשר בשבט לראש השנה לאילן, הרי ביום זה אנו עושים בכל שנה זכר ליום בו החלו האילנות לחנוט בפעם הראשונה לאחר שנברא העולם, ובזה אנו מגלים תוקף אמונתנו בבריאת העולם ע"י הקב"ה, ואנו נותנים לו כתר מלוכה.

נהגו האדמור מרוז'ין וצאצאיו ללבוש בגדי שבת לכבוד יום ט"ו בשבט.

מעלת יום ט"ו בשבט

כתב רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: "בוא וראה כמה שערי הברכה נפתחים ביום ט"ו בשבט להשפיע רוב טללי ברכות ושפע רב בכל עניני הפירות הרוחניים והגשמיים כאחד.

מובא ב'תרגום שני' (אסתר ג) שבשעה שהפיל המן הרשע את הפור מחודש לחודש (וחיפש חודש המיועד לפורענות), ומשנפל הפור על חודש שבט נענה ואמר הלא בראש חודש שבט (לפי בית שמאי) חל ראש השנה לאילנות, ולא אוכל להביא פורענות לישראל בחודש זה ולא אוכל להשמידם אז. וכתב על כך בספר 'זכר דוד' לרב הקדוש רבי דוד זכות אב בית דין מודינה (מאמר נ' פצ"ז): אפילו שאין אנו נוקטים להלכה שבראש חודש שבט הוא ראש השנה לאילנות אלא בט"ו בו, מכל מקום רואים שיום 'ראש השנה לאילן' (כל אחד לשיטתו) מסוגל מאד לעכב כל פורענות וכל רע מעם ישראל, ולכן המן ידע שלא יוכל להביא פורענות ביום זה.

יום ט"ו מסוגל להיוושע בו ב'פירות' בשתי המשמעויות, הן לזכות בבנים והן לבנים צדיקים ול'פירות הגונים'. ורמז לה הרב הקדוש ה'עטרת ישועה' מדז'יקוב זי"ע (לט"ו בשבט בד"ה בפסוק) בלשון הפסוק (תהילים א ג) 'והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו'.

וממילא יראה כל אחד לנצל את יום זה שהוא כ'ראש השנה' בשפיכת לב לאבינו שבשמים לחדש עליו שנה טובה ומתוקה, ולזכות לכל ההשפעות הטובות, שיהיה 'צילו נאה ופירותיו מתוקים'. ומה טוב ומה נעים להרבות באמירת מזמורי תהילים, לעורר רחמים ורצון לפני אדון כל. וכנודע כוחם האדיר של

כדברי בית שמאי

"באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי, ובית הלל אומרים בחמישה עשר בו" (ראש השנה ב.)
כתב הרב הקדוש רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל האדמו"ר מצאנז בעל ה'שפע חיים': זקני הקדוש, ה"בני יששכר", שאל מדוע נקטה המשנה: "כדברי בית שמאי" (באות כ').
ונראה לומר, שהנה ב"בני יששכר" כתב לבאר העניין שעושים יום טוב בט"ו באב, שהנה מצאנו שנחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע בזמן בריאת העולם, שרבי אליעזר סובר שבתשרי נברא העולם, ורבי יהושע סובר שבניסן נברא העולם. והנה, לדעת רבי אליעזר, שבתשרי נברא העולם, בכ"ה באלול הייתה התחלת בריאת העולם, ותכלית הבריאה היא בשביל ישראל, אשר המה ימליכו למלך הכבוד.

ומצאנו שאמרו חז"ל: "ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזים ברקיע: בת פלוני לפלוני", ודוגמה לזה הם ארבעים הימים שקודם כ"ה אלול, שמתחילים בט"ו באב. על דרך זו מוסיף שם ומבאר את העניין שעושים את יום ט"ו בשבט ליום טוב, והוא ראש השנה לאילנות, שהוא גם כן ארבעים יום קודם כ"ה באדר, שהוא זמן בריאת העולם לדעת רבי יהושע, הסובר שבניסן נברא העולם.

ומצאנו שאמרו: "רבי אליעזר שמותי הוא", ומפרש הירושלמי ש"שמותי" היינו שהוא מתלמידי בית שמאי. ומבואר לפי זה, שבית שמאי סוברים שבתשרי נברא העולם, ואם כן, מובן שלכן סוברים שבאחד בשבט ראש השנה לאילנות, שכיוון שסוברים שבתשרי נברא העולם, אם כן אין שום עניין בט"ו בשבט מחמת ארבעים יום קודם.

ובכן, מבואר מה שדקדק התנא ואמר: "באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי", היינו שטעם דבריהם כאן הוא כפי שיטתם במקום אחר, שסוברים שבתשרי נברא העולם! (משכן שילה)

הלכות ומנהגי ט"ו בשבט ראש השנה לאילנות

יום ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות. ונפקא מינה לכמה הלכות בדיני ערלה ותרומות ומעשרות,

תענית בט"ו בשבט

אסור להתענות ביום ט"ו בשבט. [ילקוט יוסף מועדים עמוד רמז].

נפילת אפים בט"ו בשבט

אין אומרים וידוי ונפילת אפים בט"ו בשבט.

נפילת אפים בערב ט"ו בשבט במנחה

המנהג שאין אומרים וידוי ונפילת אפים במנחה של יום י"ד בשבט. [ילקוט יוסף מועדים עמוד רמח].

לימוד בליל ט"ו בשבט

יש נוהגים לעשות לימוד בליל ט"ו בשבט, וקוראים מענינא דיומא, (עיין עמוד ח'), וכל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. מכל מקום יש ללמוד "בהבנה" ככל האפשר, ובפרט יש ללמוד בהלכות השייכות לדיני ט"ו בשבט, בעניני ערלה ותרומות ומעשרות, ובדיני קדימה בברכות [לעיל סימן ריא].

אכילת פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל

נוהגים להרבות באכילת מיני פירות של אילנות בליל ט"ו בשבט, ובעיקר פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, להראות בזה שהוא ראש השנה לאילנות, ולברך עליהם ברכות הראויות להם. ומנהג יפה הוא. [ילקוט יוסף מועדים עמוד רמח].

עריכת הסדר לפני ברכת המזון

כשחל ט"ו בשבט בימי החול, לכתחלה אין להביא הפירות לאחר ברכת המזון, כדי להרויח ברכה אחרונה, מחשש שהוא גורם לברכה שאינה צריכה. ורק אם טעו והניחום לאחר ברכת המזון על ידי שכחה וכיוצא, מותר להביאם, ויברך לפנייהם ולאחריהם כהלכה [ילקוט יוסף מועדים עמוד רנ].

שהחיינו על אכילת האתרוג בט"ו בשבט

יש נוהגים לרקח האתרוג בסוכר ולעשותו ריבה ולאוכלו בליל ט"ו בשבט, ואין לברך עליו שהחיינו לכל הדיעות, הואיל וכבר בירך עליו שהחיינו בעת נטילתו עם הלולב ביום טוב של חג סוכות, ובזה יצא ידי חובה גם מברכת שהחיינו שעל האכילה, שהרי הוא כבירך בשעת ראייה על פרי חדש, שאינו חוזר ומברך בשעת אכילה.

אולם אשה צריכה לברך שהחיינו בט"ו בשבט בעת אכילת האתרוג, משום שאינה מברכת על הלולב. [ילקו"י מועדים עמ' רנ].

זהירות מתולעים!!!

פירות שמצויים בהם תולעים צריך שיפתחם ויבדקם לפני שיברך עליהם ברכת הנהנין. וצריך להזהיר מאד מדי פעם בפעם על בדיקת הפירות והירקות שמוחזקים בתולעים, שהוא איסור חמור, שהאוכל תולעת חייב חמשה לאוין. והרי זה משקץ נפשו ומטמא ליבו מעבודת השי"ת. [ילקוט יוסף מועדים עמוד רנ].

לאחר אכילת תמר יאמר:

דַּרְשׁ רַבִּי חִיָּיא בַּר לִוְלֵינִי: כְּתוּב: צָדִיק כְּתָמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז
בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגָּה, אִם נֶאֱמַר תָּמָר לָמָּה נֶאֱמַר אֶרֶז, וְאִם נֶאֱמַר אֶרֶז
לָמָּה נֶאֱמַר תָּמָר?

אֵלּוּ נֶאֱמַר תָּמָר וְלֹא נֶאֱמַר אֶרֶז הֵייתִי אוֹמֵר: מָה תָּמָר אֵין
גִּזְעוּ מִחֲלִיף - אִף צָדִיק חֵס וְחִלְיָה אֵין גִּזְעוּ מִחֲלִיף - לָכֵן
נֶאֱמַר אֶרֶז,

אֵלּוּ נֶאֱמַר אֶרֶז וְלֹא נֶאֱמַר תָּמָר, הֵייתִי אוֹמֵר: מָה אֶרֶז אֵין
עוֹשֶׂה פְרוֹת - אִף צָדִיק חֵס וְחִלְיָה אֵין עוֹשֶׂה פְרוֹת - לָכֵן
נֶאֱמַר תָּמָר וְנֶאֱמַר אֶרֶז (תַּעֲנִית כה')

לאחר אכילת תאנה יאמר:

אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּתוּב: "נֹוצַר תְּאֵנָה
יֹאכֵל פְּרִיָּה?"

לָמָּה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לְתֵאנָה? מָה עַץ תְּאֵנָה זֶה כָּל זָמַן
שֶׁאֵדָם מִמְשִׁימֵשׁ בּוֹ מוֹצֵא בּוֹ תְּאֵנִים. אִף דְּבָרֵי תוֹרָה כֵּן כָּל
זָמַן שֶׁאֵדָם הוֹגֵה בָּהֶם מוֹצֵא בָּהֶם טַעַם טוֹב.

לאחר אכילת רמון יאמר:

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵין אוֹר גִּיהֶנָּם שׁוֹלֶטֶת
בָּהֶן קַל וְחֹמֶר מִמְזִבַּח הַזֶּהָב, מָה מִזְבַּח הַזֶּהָב שָׂאֵין עָלָיו אֶלָּא
כְּעִי דִּנְר זֶהָב עֲמֵד כְּמָה שָׁנִים וְלֹא שְׁלֹטָה בּוֹ הָאוֹר,

פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמִילֵאֵין מִצְוֹת כְּרֵמוֹן שְׁנֵאֱמַר: כִּפְלַח
הֶרְמוֹן רִקְתָּהּ. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁשׁ: אֵל תִּקְרִי רִקְתָּהּ
אֶלָּא רִיקְתָּתִי, שְׁאִפִּילוּ רִיקְנִין שְׁבֹף מְלֵאֵין מִצְוֹת כְּרֵמוֹן - עַל
אֲחַת כְּמָה וְכְמָה" (עֲרוּבִין דָּף יט ע"א).

לאחר אכילת אגוז יאמר:

אֵל גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדְּתִי לְרֹאוֹת בְּאִבֵּי הַנַּחַל לְרֹאוֹת הַפְּרָחָה
הַגִּפֹּן הַנִּצּוֹ הַרְמִנִּים.

לָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְאֲגוֹז מָה אֲגוֹז זֶה אֶתָּה רוֹאָה אוֹתוֹ
כָּלוּ עַץ וְאֵין תּוֹכוֹ נֶפֶר, אִף כְּשֶׁאֶתָּה פּוֹצְעוֹ אֶתָּה מוֹצֵאוֹ מִלֵּא
מַגוּרוֹת מַגוּרוֹת שֶׁל אוֹכְלִים, כֹּף יִשְׂרָאֵל - צְנוּעִים וְעִנּוּתָנִים
בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְאֵין תִּלְמִידִים שְׁבֹהֵן נִכְרִים וְאֵין מִתְפָּאֲרִים
לְהַכְרִיז עַל שְׂבָחוֹ, אִף אִם אֶתָּה בּוֹדֶקֶם אֶתָּה מוֹצֵא אוֹתָם
מִלֵּאִים חֲכָמָה. וְכוּ, מָה אֲגוֹז זֶה נּוֹפֵל בְּטִיט וְאֵין מָה שְׂבִתּוֹכּוֹ

נִמְאָס - אִף יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים לְבֵין הָאֲמוֹת וְלוֹקִים מִלְּקִיּוֹת הַרְבֵּה
וּבְכָל זֹאת - אֵין מַעֲשִׂיהֶם נִמְאָסִים:

לאחר אכילת אתרוג יאמר:

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר - זֶה הָאֶתְרוֹג.
וְהוּא מְרִמּוֹ עַל הַשְׂכִּינָה, וְעַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְעַל הַנִּשְׁמָה
הַטְּהוֹרָה שֶׁל כָּל יְהוּדִי. וְלָכֵן צָרִיךְ לְהִיּוֹת נָקִי מִכָּל פָּגָם וְכַתָּם,
כִּי הַנִּשְׁמָה טְהוֹרָה הִיא וְצָרִיכָה לְהִשָּׁאֵר נְקִיָּה מִחֻטְאֵי הָעוֹלָם

לאחר אכילת תפוח יאמר:

כְּתוּב: בְּעֵצֵי הַיָּעַר כֵּן דֹּדִי בֵּין הַבָּנִים בָּצִלוּ חֲמִדָּתִי וַיִּשְׁבְּתִי
וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֵפִי:

לָמָּה נִמְשַׁל הַקֶּבֶץ"ה לְתַפּוּחִים? לּוֹמַר לָךְ מָה תַּפּוּחַ זֶה נִרְאָה
לְעֵין בְּלֹא כְלוּם אִךְ בְּאֲמַת יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרִיחַ, כֹּף הַקֶּבֶץ"ה חֲכוּ
מִמִּתְקִים וְכִלּוּ מִחֲמַדִּים וְנִרְאָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְלֹא רָצוּ לְקַבֵּל
הַתּוֹרָה, וְהִיטָה הַתּוֹרָה בְּעֵינֵיהֶם כְּדָבָר שָׂאֵין בּוֹ מִמֶּשֶׁ, וּבְאֲמַת
יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְרִיחַ, טַעַם מִנּוֹן? שְׁנֵאֱמַר (תְּהִלִּים לד) טַעְמוֹ וִירָאוּ
כִּי טוֹב ה', וַיֵּשׁ בּוֹ מֵאֲכָל דְּכִתִּיב (מְשִׁלִּי ח) טוֹב פְּרִי מִחֲרוּץ
וּמִפֶּז, וַיֵּשׁ בּוֹ רִיחַ שְׁנֵאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) וְרִיחַ שְׁלֹמֹתֶיךָ כָּרִיחַ
לְבָנוֹן, אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל אָנוּ יוֹדְעִין כֹּחָה שֶׁל תּוֹרָה לְפִיכָה אֵין אָנוּ
זֹזִים מִן הַקֶּבֶץ"ה וְתוֹרָתוֹ, שְׁנֵאֱמַר: בָּצִלוּ חֲמִדָּתִי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיּוֹ
מִתּוֹק לְחֵפִי.

יקחו פרי מפרות האדמה ויבכרו:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הָאֲדָמָה

יקחו מאכל כלשהו שברכתו "שהכל" (כמו סוכריה או שוקולד)
ויבכרו:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָ בְּדָבָרוֹ

שירים הקשורים לטו בשבט:

צָדִיק כְּתָמָר יִפְרַח, עַץ חַיִּים הִיא, וְהִיא כְּעֵץ שְׁתוּל, בְּרָכְנוּ
ה' אֱלֹהֵינוּ, אֶרֶץ אֲשֶׁר תִּמְד.

בְּרַכָּה אַחֲרוֹנָה לֵאחֲרֵי שְׁתֵּיית רַבִּיעִית מִשְׁקָה אוֹ אַחֲרֵי פִירוֹת
שֵׁאִינָם מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים

בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא נִפְשוֹת רַבּוֹת,
וְחִסְרוֹנָן עַל כָּל מָה שֶׁבְּרָאתָ לְהַחְיֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי בְּרוּךְ
חַי הָעוֹלָמִים.

"באחד בשבט ראש השנה לאילן... ובית הלל אומרים בחמישה עשר בו"

הלכות ט"ו בשבט

הלכות ט"ו בשבט לעניין ערלה ונטע רבעי

התורה אסרה עלינו לאכול פירות 'עֲרֵלָה' - פירות שֶׁל עֵץ שֶׁלֹא מָלְאוּ לוֹ שְׁלוֹשׁ שָׁנִים. כִּשְׁהָעֵץ מְגִיעַ לַשָּׁנָה הַרְבִּיעִית, הוּא נִקְרָא 'נֹטֵעַ רְבִיעִי'.

פירות נטע רבעי מותרים באכילה לאחר חילולם.

גיל העץ נקבע לפי ט"ו בשבט.

פירות שייחנטו מט"ו בשבט ואילך, לאחר שכבר עברו עליהם ארבע שנים מנטיעתם יתחייבו בכל דיני תרומות ומעשרות.

כיצד מונים שנות ערלה

עץ שניטע בין א' בתשרי ל ט"ו בשבט שנות ערלה מסתימות בדיוק ביום הנטיעה, לאחר שלוש שנים מלאות. עץ שניטע בין ט"ו בשבט ל ט"ו באב שנות ערלה מסתימות בט"ו בשבט של השנה השלישית, פחות משלוש שנים מלאות עץ שניטע בין ט"ו באב ל כ"ט באלול שנות ערלה מסתימות בא' בתשרי לאחר שעברו שלוש שנים מלאות. עץ שנקצץ וגובהו מהקרקע פחות מ 10 ס"מ חייבים למנות את שנות ערלה מחדש.

מהי ערלה?

בהלכה, איסור ערלה הוא מצוות לא תעשה האוסרת לאכול את פירות העצים בשלוש השנים הראשונות לנטיעתם. מקור המצווה בויקרא יט, כג. אולם, שלוש השנים הללו נמנות לפי שנות העולם ולא שנות הפרי - כלומר אחרי שממתינים שבועיים לקליטת הנטיעה בקרקע. ועוד 30 יום נוספים או יותר ומגיע ראש השנה, הרי שמונים כבר שנה אחת ובראש השנה הבא ימנו שנתיים וכן הלאה. כך יוצא שדי בשנתיים ו-44 יום כדי להגיע בראש השנה השלישי, לשלוש שנים. מראש השנה, לאחר שלוש שנים אלו, הפרות כבר אינן ערלה, אך אז יש להן דין של נטע רבעי. יש ממדקדיקי העברית שפירשו כי כל דבר שהוא מיותר וגם יסתיר תחתיו דבר הכרחי יקרא בשם ערלה.

חלות האיסור

איסור ערלה חל רק על הפירות של עצי מאכל, ולא על חלקים מהעץ שאינם ראויים לאכילה. בשלוש השנים הללו הפירות אסורים לחלוטין ונאסר ליהנות מהם. בסיום שנים אלו חל על הפירות דין נטע רבעי. ישנם פירות שאין בהם חשש ערלה. עץ התמר, לדוגמה, אינו מניב פירות בשלוש השנים הראשונות.

לדעת חז"ל, איסור ערלה חמור עד שאפילו בגד שנצבע בקליפי פירות ערלה "ידלק" (דהיינו ישרפו אותו), מטעם שאיסור ערלה אסור בהנאה.

בחוצה לארץ

עורלה היא מהמצוות התלויות בארץ, אך בניגוד לשאר מצוות אלו, היא המצווה היחידה שאף שהיא תלויה בארץ ישראל, היא נוהגת גם בחוץ לארץ (בהקלות מסוימות). דין זה הוא הלכה למשה מסיני. ואילו לדעת רבי אליעזר בן הורקנוס, אין איסור ערלה בחוצה לארץ כלל - ואף ודאי ערלה מותרת גם באכילה וגם בהנאה.

אולם, בסגנון המשנה מבואר שרק במקרה של "ספק" ערלה בחוצה לארץ, רשאי איש ישראלי ליהנות מפירות שדה ערלה - ורק בתנאי שלא יראה בעיניו שלקטו מהשדה פירות הללו.

לדעת הספרא, ההלכה קובעת כי איסור ערלה נוהג גם בחוצה לארץ. ובסגנון התלמוד ירושלמי, פירות שהן ודאי ערלה אסורות בחוצה לארץ מטעם הלכה למשה מסיני.

ספק ערלה בחוצה לארץ

תלמוד הירושלמי קובע כי ספק ערלה בחוצה לארץ מותר. אולם, לפי המובא בתלמוד בבלי, התנא רבי יוחנן החמיר לחלוטין באיסור ספק ערלה בחוצה לארץ. כפי תשובה ששלח אל רב יהודה הורה בחריפות: "סתום ספיקא, ואבד ודאה, והכרז על פירותיהן שטעונים גניזה. וכל האומר אין ערלה בחוצה לארץ לא יהא לו נין ונכד משליך חבל בגורל בקהל השם" (מסכת קידושין, דף לט עמוד א).

מעשרות

כלל גדול ישנו בהלכות מעשרות: אין להפריש מעשרות על פירות משנה אחרת, יש שנים בהן מפרישים מעשר שני (שנים א,ב,ד,ה לשמיטה), ויש שנים בהן מפרישים מעשר עני (שנים ג,ו לשמיטה).

ט"ו בשבט הוא התאריך הקובע לאיזה שנה שייך הפרי. אם הפרי חנט קודם ט"ו בשבט, הרי הוא שייך לשנה שעברה. אם הפרי חנט אחרי ט"ו בשבט, הרי הוא שייך לשנה הנוכחית. לדוגמא: שנה זו תשפ"ב היא שנת שמיטה. פירות שחנטו לפני ט"ו בשבט של שנה זו (תשפ"ב) שייכים לשנת תשפ"א, שנה ו' לשמיטה, ומפירות אלו מפרישים מעשר עני ולא מעשר שני. פירות שחנטו אחרי ט"ו בשבט של שנת תשפ"ב, שייכים לשנת תשפ"ג ולא מפרישים מהם. בפירות שחנטו בשנה הבאה, תשפ"ג, אחרי ט"ו בשבט, יש להפריש מהם מעשר שני

צדיקים במיתתם קדוים חיים

במגילת שיר השירים ופרק "אשת חיל", שרביט הזהב - על הש"ס. זבחי צדק - על הלכות שחיטה וטרפות. כתר תורה - דרשות. רבי יצחק כתב פיוטים רבים, המפורסם שבהם הוא אעופה אשכונה. פיוט נוסף המושר בפי יהודי מרוקו הוא "יונתי תמתי יקרה מפנינים". פיוטיו נדפסו בספר יגל יעקב.

בי"ד בשבט ה'תרע"ב יצא רבי יצחק למסע איסוף כספים עבור ישיבת "אביר יעקב", ושכר שומר חמוש שילוה אותו. בסמוך לעיירה תולאל התנפלה עליהם קבוצת שודדים ובמהלך חילופי היריות נסו השודדים אל היער מבלי ליטול את הכסף אולם כתוצאה מפגיעת כדור השיב את נשמתו ליוצרה. יהי זכרו ברוך וזכותו תגן עלינו.

סגולת הערק

סגולה נפלאה שהחלה להתוודע בשנים האחרונות היא לקנות בקבוק ערק, לכתוב עליו את הישועה הנצרכת ולהטמינו לשנה הבאה ליום הילולת הצדיק ובו פותחים את הבקבוק ומספרים על הנס שנעשה בזכות הצדיק.

וכך נכתב בקונטרס 'ויצא יצחק לשוה בשדה': "ביום י"ד בשבט טוב לקנות בקבוק עראק, ולכתוב עליו את הישועה לה זקוקים בנוסח הבא: "קניתי בקבוק זה לכבוד הצדיק רבי יצחק בן רבי יעקב דמן תולאל ובעזרת ה' כאשר איוושע (ומפרט לאיוו ישועה בדיוק זקוק). אפתח את הבקבוק בהילולת הצדיק לשנה הבאה".

אי"ה ביום רביעי י"ד שבט יום הילולתו זיע"א

רבי יצחק אבוחצירא

נולד בריסאני ונקרא על שם האר"י. התגורר ופעל בעיר הולדתו, בה למד את תורת הנגלה והנסתר בישיבת אביו ועם חכמי משפחתו, ביניהם אחייניו רבי דוד אבוחצירא והבבא סאלי. לאחר מספר שנות לימוד בישיבה, החל להסתגר בחדרו וללמוד בפרישות. כבר בגיל 16 כתב הקדמה לספרי אביו, ובגיל 23 החל ללמד תלמידים ולכתוב את ספריו. אף על פי שלא נשא בתפקיד רשמי בישיבה, היה לו מעמד חשוב בקרב יהודי תאפילאלת, והוא נשלח מספר פעמים לגייס כספים עבור הישיבה. בזמן לא ידוע נסע לארץ ישראל ושהה בה תקופה מסוימת, ובסופה חזר למרוקו, לכל המאוחר בשנת ה'תרס"ג. בארץ ישראל נישא לבתו של הרב משה בן נאים, והתגרש ממנה בשובו למרוקו.

הוא נודע כצדיק וקדוש וכבעל רוח הקודש. בחורף ה'תרע"ב יצא למסע התרמות נוסף לישיבה. במהלך המסע, ביום שישי י"ד בשבט, נורה למוות בידי שודדים סמוך לעיר תולאל. נקבר בתולאל באותו יום, סמוך לכניסת השבת. קברו בתולאל שמור היטב, ומהווה אתר עלייה לרגל.

רבי יצחק כתב וחיבר ספרים רבים, והם: תולדות יצחק הכולל את הספרים הבאים: אלף המגן - חידושים על התנ"ך לפי סדר הא' - ב', לב טהור - דרשות, שבת הגדול - מראה כיצד כל תרי"ג המצוות ומצוות דרבנן רמוזות במילה "שבת", שערי בינה - על הפסוק הראשון

סעודת יתרו

מצוינת הסעודה שנערכה לכבודו של יתרו, עליה נאמר: "ויבוא אהרון וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלוקים". לזכרה של סעודה זו, בה סעדו גדולי ישראל את ליבם, נהגו בקהילה לערוך סעודה בשבוע זה.

חג הבנים

ייחודה העיקרי של סעודת יתרו היא העובדה שהילדים נחשבים עיקריים בה, ואכן סעודה זו נקראת גם 'חג הבנים'. כדי להדגיש את חשיבותם של הילדים, כל הסעודה מוגשת כסעודת ילדים, בכלים קטנים. הצלחות הן בגודל תחתיות של ספלי קפה ואף קטנות יותר. המזלגות בגודל מזלגות המוגשים עם עוגה. הכוסות הן בגודל כוסיות ליקר. בקבוקי השתייה או היין הם בגדלים של רבע או שליש ליטר. על השולחן מניחים פמוטות קטנים, ובהם נרות צבעוניים קטנים. הכל מיניאטורי וממלא חגיגי וייחודי מאוד.

מה אוכלים בסעודת יתרו, ומדוע?

המנה העיקרית בסעודת יתרו היא בשר יונה. מקובל לשחוט יונים כמספר הבנים במשפחה, ולאוכלם.

ביום חמישי לפרשת יתרו
(יום חמישי הקרוב יום ט"ו בשבט)
עורכים בבית סעודה, שכל הילדים מצפים לה בקוצר רוח. סעודה זו נקראת סעודת יתרו, כאשר מדובר במנהג ייחודי לבני עדת תונים.

מקור המנהג: מדוע עורכים את סעודת יתרו?

לסעודה המסורתית שלוש מקורות: האחד - זוהי סעודת הודיה על סיומה של מגפה שהפילה חללים רבים, בעיקר בקרב בנים זכרים, בתונים. המגפה נפסקה בשבוע של פרשת יתרו, ועל כן נקבעה לשבוע של פרשת יתרו. כיוון שאת הילדים שנפגעו במגפה נהגו להאכיל בבשר יונה, שנחשב בעל יכולת לחזק את החולים - עד היום נוהגים בסעודה זו לאכול בשר יונים.

השני - ההסבר השני למנהג הייחודי נעוץ בכך שבפרשה זו נקראים עשרת הדיברות. בתונים נהגו לתת לילדים שלמדו את קריאת התורה לקרוא בפעם הראשונה בחייהם את עשרת הדיברות. לציון האירוע החגיגי היו ההורים עורכים סעודת מצווה חגיגית. מאז השתרש המנהג לערוך לכבוד הילדים סעודה בשבוע של פרשת יתרו.

השלישי - בפרשת יתרו

לדפואה שלומה

דורית
בת עמליה
יצחק בן חנה

לכרבה והצלחה

חיים לוי זב"ב
רון רבקה
הודיה לוי

לכרבה והצלחה

מורדכי זיפה
מורדכי זב"ב
ליאור ושיר
מורדכי

לדפואה שלומה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
סולטנה
בת פרחח

לכרבה והצלחה

אלג'דיה
בת מרים
מרים (מירי)
בת דות

תפילה מיוחדת ליום ט"ו בשבט

טוב ונכון לומר ביום ט"ו בשבט בשחרית פסוקים אלו ובקשה זו (לשון חכמים ח"א סימן ל"ו)

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ ויהי כן.

אנא יהוה הושיעה-נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה. אנא יהוה הצליחה-נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה. אנא יהוה הרויחה-נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה. אנא יהוה הטיבה-נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה. אנא יהוה ברה-נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה.

אל נא, פצה שנה זו משמיר ושיית, וברך עץ שמן חיות. אל נא, במטר רוח חרבוני ישימון, וברך גפן ותאנה ורמון. אל נא, רומם עצת עוללי טפוחים, וברך אגוז ותמר וטפוחים. אל נא, צדקה מעמד כל יפסק, וברך חרוב וקרוסטמל ואפרסק. אל נא, חלץ קהלה אשר אליך תערג, וברך תותן והאגוז והאתרוג.

תפילה מהבן איש חי לבקש ביום ט"ו שבט בפרטות על האתרוג

שיזדמן לו אתרוג טוב בחג סוכות (לשון חכמים ח"א סימן ל"ו)

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתברך כל אילנות האתרוג להוציא פרותיהם בעתם ויוציאו אתרוגים טובים יפים ומהדרים ונקיים מכל מום ולא יעלה בהם חזזית, ויהיו שלמים ולא יהיה בהם שום חסרון ואפלו עקיצת קוצ, ויהיו מצויים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם, לקיים בה מצות נטילה עם הלולב בחג הסוכות שיבא עלינו לחיים טובים ולשלום כאשר צויתנו בתורתך ע"י משה עבדך ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות'. ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתעזרנו ותסייענו לקיים מצוה זו של נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג כתקונה בזמנה בחג הסוכות שיבא עלינו לימים טובים ולשלום בשמחה ובטוב לב, ותזמין לנו אתרוג יפה ומהדר ושלם וכשר כהלכתו ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתברך כל מיני האילנות ויוציאו פרותיהם ברבוי שמנים וטובים, ותברך כל הגפנים שיוציא ענבים הרבה שמנים וטובים כדי שיהיה היין היוצא מהם מצוי לרב לכל עמך ישראל לקיים בו מצות קדוש ומצות הבדלה בשבתות ובמים טובים, ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שכתוב "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה אלקים את מעשיך" באתי לגני אחותי פלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, אכלו רעים שתו ושכרו דודים יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

תפילה מיוחדת לאתרוג נאה

